

سلام!

مهم نیست چه درسی را تدریس می‌کنید، ادبیات فارسی، زبان انگلیسی، علوم تجربی، ریاضیات، علوم اجتماعی یا هر درس دیگر. بدون شک دانش و اطلاعات کافی را در ارتباط با موضوع تدریس خود دارید. شما این دانش و اطلاعات را چگونه کسب کرده‌اید؟ بهتر است این‌گونه بپرسیم: دوست دارید موضوع‌های مورد علاقه‌تان را چگونه و یا به چه سبکی یاد بگیرید؟ دوست دارید بیش‌تر ببینید، بشنوید یا از طریق فعالیت‌های معین یاد بگیرید؟ دانش‌آموزان شما چه‌طور؟ کدام سبک یادگیری را ترجیح می‌دهند؟

شناخت سبک‌های یادگیری

■ آغاز

نمی‌گیریم، هر یک از ما سبک یادگیری خاص خود را داریم. این سبک‌ها بر میزان یادگیری مان در شرایط خاص اثر می‌گذارند. گروهی از طریق گوش دادن مطلب را بهتر یاد می‌گیرند. برخی از طریق خواندن و ... باید توجه داشت که سبک یادگیری هر فرد می‌تواند ترکیبی از این رویکردها باشد. هم‌چنین ضعف یا رده هر کدام از سبک‌ها می‌تواند یادگیری را با مشکل مواجه کند. پس بهتر است سبک یادگیری خود را بشناسیم و در عین حال موارد ضعف خود را بهبود بخشیم.

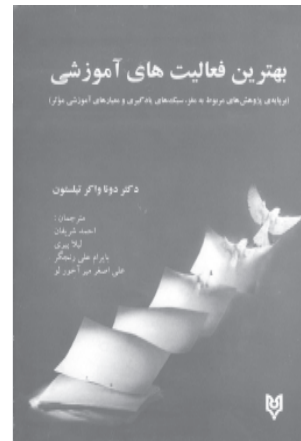
■ روش کار

برای شناخت سبک یادگیری خود یا فراگیرندگانی که به آن‌ها درس می‌دهید، تقسیم‌بندی ساده‌ای با معرفی سه سبک یادگیری ارائه می‌شود: سبک یادگیری شنیداری، سبک یادگیری دیداری و سبک یادگیری حسی - حرکتی (جنبشی).

در آخر مقاله سه سیاهه‌ی ارزش‌یابی ارائه شده است که ویژگی‌های هر یک از سه سبک یادگیری را نشان می‌دهند. ویژگی‌های هر سبک را به دقت مطالعه کنید. ویژگی‌ها در مورد شما یا دانش‌آموزتان صادق است؟ آن‌ها را با علامت ✓ مشخص کنید. سبک یادگیری غالب شما سبکی است که بیش‌تر ویژگی‌های آن را دارید.

حتماً شما هم این جمله را شنیده‌اید: «همیشه چیزهایی برای آموختن وجود دارد.» آیا با این جمله موافق هستید؟ یک بار دیگر کتابی را که تدریس می‌کنید نگاه کنید، اگر چندین سال است که این کتاب را تدریس می‌کنید احتمالاً تمامی مطالب آن را حفظ هستید، اما یک نگاه دوباره خیلی وقت شما را نمی‌گیرد، پس دست به کار شوید! به یک نکته‌ی خاص، خوب فکر کنید، تجربه‌های قبلی خود را در ارتباط با آن به خاطر بیاورید، آن را با موضوعات دیگر مربوط کنید. فکر می‌کنید چگونه می‌توان این ایده را در زندگی جامه‌ی عمل پوشاند؟ حالا شما نیز موافق کسانی هستید که می‌گویند همیشه چیزهایی برای آموختن وجود دارد. بنابراین می‌توان گفت: تجربه، اندیشه و تفکر، به اشتراک گذاشتن تجربه‌ها، گفت‌وگو با دیگران درباره‌ی تجربه‌های خود، به کار بستن تجربه‌ها موجب گسترش یادگیری می‌شوند.

توجه به این زمینه‌ها در فرایند «یاددهی - یادگیری» در کلاس درس می‌تواند سطح یادگیری فراگیرندگان را بهبود بخشد. بهترین فعالیت‌های آموزشی، فعالیت‌هایی هستند که به این‌گونه زمینه‌ها توجه دارند، از این میان می‌توان به سبک‌های متفاوت یادگیری اشاره کرد. واقعیت این است که همه‌ی ما با یک سبک یاد

بالای مغز در کرتکس حرکتی ذخیره می شوند. وقتی به طور دائم یادگیری صورت گیرد در مخچه در ناحیه ی پایین بخش پس سری ذخیره می شوند. یادگیرندگان حسی- حرکتی از طریق حرکت و لمس کردن بهتر یاد می گیرند. در حدود ۵ تا ۱۰ درصد فراگیرندگان در این گروه قرار دارند.

به عنوان یک معلم خوب لازم است بدانید همه ی دانش آموزان با یک سبک نمی آموزند. حتماً شما هم دانش آموزی را به خاطر می آورید که در فراگیری از یک معلم مشکل دارد؛ اما همان مطلب را از معلم دیگری به راحتی یاد می گیرد؛ زیرا سبک یاددهی- یادگیری آن معلم متفاوت است. در کلاسی که به همه ی سبک های یادگیری توجه می شود و فواصل زمانی دریافت اطلاعات جدید (۱۵ تا ۲۰ دقیقه برای دانش آموزان بزرگ تر و ۷ تا ۱۰ دقیقه برای خردسالان) رعایت می شود، می توان انتظار داشت که یادگیری کیفی و عمیق صورت گیرد.

■ چند توضیح کوتاه

سبک شنیداری: یادگیرندگان شنیداری اطلاعاتی را که از طریق شنیدن دریافت کرده اند بهتر به خاطر می آورند. اطلاعاتی که شنیداری هستند در قطعه های گنجگاهی در بخش های کناری مغز پردازش و ذخیره می شوند. این گروه در حدود ۲۰ تا ۳۰ درصد فراگیرندگان را شامل می شوند. این افراد با سبک قدیمی مدارس و معلمان، که آموزش از طریق سخن وری و گفتن است، بیش تر سازگاری دارند.

هر چند لازم است یادآوری شویم که حتی این گروه نیز در روش سخن رانی مستقیم از نظر فکری خسته می شوند. به نظر می رسد همه ی ما از نظر فکری بعد از ۱۵ تا ۲۰ دقیقه که از سخن رانی می گذرد دچار افت ذهنی می شویم. این مقدار برای نوجوانان حدود ۱۰ دقیقه برآورد شده است.

سبک دیداری: اطلاعات دیداری در بخش پس سری، که در عقب مغز قرار دارد، پردازش و ذخیره می شوند. یادگیرندگان دیداری آن هایی هستند که به یک الگوی ذهنی نیاز دارند تا بتوانند آن را ببینند. در حدود ۶۰ تا ۶۵ درصد یادگیرندگان، یادگیرندگان دیداری هستند.

سبک حسی- حرکتی: اطلاعات حسی- حرکتی در

■ معرفی کتاب

فصل دوم کتابی که در این شماره معرفی می شود به سبک های متفاوت یادگیری مربوط می شود. این کتاب با نام: «بهترین فعالیت های آموزشی» (بر پایه ی پژوهش های مربوط به مغز، سبک های یادگیری و معیارهای آموزشی مؤثر) تألیف دونا واکر تیلستون و همکارانش و ترجمه ی احمد شریفان و همکارانش است. انتشارات زرباف اصل در پاییز ۱۳۸۲ آن را منتشر کرده است و منبعی است که در تدوین این مقاله از آن استفاده شده است.

در ده فصل از این کتاب فعالیت های آموزشی ده گانه ای معرفی می شود که هر یک مبتنی بر اصول علمی آموزشی روان شناسی یادگیری هستند. این فعالیت ها، حاصل پژوهش و تجربه ی مؤلف و همکارانش برای سازمان دهی مجدد مدرسه ای است که دچار افت تحصیلی و مشکلات انضباطی بوده با این فعالیت ها به موفقیت های شگفت آوری دست یافته است.

فصل های کتاب مختصر و به دور از پیرایه های اضافه است و ایده های خوبی در اختیار خواننده قرار می دهد. ترجمه ی روان و مناسب، این کتاب را خواندنی تر کرده است.

منابع

1. Kendra Van Wagner. "Jungian Learning Styles".

<http://psychology.about.com>

ترجمه: کلینک الکترونیکی روان بار
۲. تیلستون، دونا واکر و همکاران. بهترین فعالیت های آموزشی، احمد شریفان و همکاران، تهران: انتشارات زرباف اصل، ۱۳۸۲.

سیاهه‌ی ارزش‌یابی سه سبک یادگیری

ردیف	● سبک یادگیری شنیداری
۱	آهنگ و تن صدا را به خوبی تشخیص می‌دهد.
۲	به سخن‌رانی خوب گوش می‌دهد و از این طریق یاد می‌گیرد.
۳	برای به خاطر سپاری اطلاعات آن‌ها را با صداهای ویژه در هم می‌آمیزد.
۴	ترجیح می‌دهد مطالب را با صدای بلند بخواند.
۵	در محیط‌های شلوغ و پرسر و صدا تمرکز خود را از دست می‌دهد.
۶	برای به خاطر سپاری مطالب درسی، روخوانی مکرر با صدای بلند را انتخاب می‌کند.
۷	تمایل دارد با اصوات و موسیقی سروکار داشته باشد.
۸	به جای یادداشت برداری برای یادگیری بیش‌تر، به حفظ صوت تأکید دارد.

ردیف	● سبک یادگیری دیداری
۱	با مشاهده و ترکیب تصاویر با اطلاعات، مطالعه را به خاطر می‌سپارد.
۲	از تصویر، نقشه و علائم گرافیکی برای برقراری ارتباط و سازمان‌دهی اطلاعات استفاده می‌کند.
۳	معمولاً برای به خاطر سپاری مطلبی چشمان خود را برای تجسم ذهنی آن می‌بندد.
۴	در تجسم اشیا، طرح‌ها و نتایج در ذهن خود توانا است.
۵	تمایل به یادداشت برداری مفصل با جزئیات فراوان دارد.
۶	جلوه‌های تصویری و کتاب‌های مصور، او را جذب می‌کند.
۷	برای برجسته‌سازی نکات کلیدی از ماژیک‌هایی با رنگ‌های درخشان استفاده می‌کند.
۸	در کلاس دوست دارد در ردیف‌های جلو بنشیند و از نزدیک شاهد همه چیز باشد.

ردیف	● سبک یادگیری حسی - حرکتی
۱	برای یادگیری و به خاطر سپاری اطلاعات از جسم و حس لامسه بهره می‌گیرد.
۲	به فعالیت بدنی و ورزش علاقه‌مند است.
۳	در برقراری ارتباط و گفت‌وگو، مکرر دست‌های خود را تکان داده و از حرکت‌های بدنی استفاده می‌کند.
۴	از این‌که برای مدتی در جایی آرام و ساکن باشد، بی‌زار است.
۵	برای یادگیری به تحرک و تمرین‌های عملی نیازمند است.
۶	هنگام مرور مطالب درسی پیوسته راه می‌رود و موضوع‌های درسی را با صدای بلند تکرار می‌کند.
۷	سفر، جست‌وجو و کندوکاو را بر خواندن و مطالعه ترجیح می‌دهد.
۸	به نمایش و ایفای نقش علاقه دارد.